

'Oku 'atā atu 'i he taimi ni 'a e faito'o malu'i COVID-19 ko ia ko e Pfizer-BioNTech ki ha fa'ahinga taha pē 'oku ta'u 12 pe lahi ai.

'Oku malu mo ola lelei 'aupito 'a e huhu malu'i COVID-19. Kuopau ke fou 'a e ngaahi huhu malu'i COVID-19 kotoa pē 'i ha ngaahi sivi faka'auliliki mo toutou siofi kimu'a pea toki ngāue'aki. 'I he hili ha ngaahi sivi na'e fakahoko ki he toko 2250 'i he kulupu faka-ta'u ni, kuo fakangofua mai 'e he Pule ki he Me'atokoni mo e Faito'o 'a 'Amelika (U.S. Food and Drug Administration, FDA) ke ngāue'aki 'a e faito'o malu'i ko e Pfizer 'i ha fiema'u Fakavavevave kiate kinautolu 'oku ta'u 12 pe lahi ai, pea na'e 'ikai ke 'i ai ha ngaahi palopalema lalahi ke fai ai ha hoha'a. Na'e fakamo'oni'i 'e he kau mataotao tau'atāina 'oku mā'olunga 'a e tu'unga malu mo ola lelei 'o e faito'o malu'i.

'Oku ta'etotongi 'a e ngaahi faito'o malu'i COVID-19, pea 'oku 'atā pē 'a e huhu malu'i 'o tatau aipē 'a e tu'unga 'oku 'i ai ho'o malu'i mo'ui, nofo fonua pe faka'imikuleisoni. 'Oku 'ikai totonu ke 'eke totongi atu ho'o toketā fekau'aki mo ha'o 'a'ahi ki hono 'ofisi, 'okapau ko e 'alu ke huhu malu'i pē.

FOUNGA KE MA'U E HUHU MALU'I

Fakasio ha feitu'u fai'anga huhu malu'i

- Vakai'i 'a e Ngaahi faito'o huhu malu'i fili 'a King County (koe lahi 'oku 'ikai fiema'u 'apoinimeni) 'i he kingcounty.gov/vaccine/tongan
- Telefoni ki he 'ofisi ho'o toketā pe tauhi fakamo'uilelei ke vakai pe 'oku 'i ai ha ngaahi fili ki he huhu faito'o malu'i 'e 'atā mai.
- Kumi 'a e ngaahi fāmasi mo ha ngaahi feitu'u makehe 'o ngāue'aki 'a e fika faka-fonua (zip code) vaccinelocator.doh.wa.gov (fili 'a e lea 'oku ke ngāue'aki 'i he tuliki to'omata'u ki 'olunga 'o e peesi uepisaiti)
- 'Okú ke fiema'u tokoni 'o fakafou 'i he telefoni? Tā ki he Senitā Fetu'utaki COVID-19 'a King County 'i ha fa'ahinga 'aho pē 'i he vaha'a 'o e 8 pongipongi – 7 efiafi 'i he 206-477-3977. 'Oku 'i ai 'a e kau fakatonulea 'e 'atā ke ngāue'aki – lea 'aki mai 'a e lea 'oku ke fiema'u 'i he taimi 'e tali atu ai.

Ko e ngaahi me'a ke ke ha'u mo ia ki ho'o 'apoinimeni huhu malu'i:

- Tohi ki hono fakamo'oni'i ho'o ta'u: tohi fakamo'oni (ID) faka siteiti, matakali, pe faka-fonua, tohi ta'u, ID ako pe ko ha tohi mei ho 'apiako pe falemahaki 'oku 'asi ai ho hinga mo e 'aho fa'ele'i.
- Fakahā loto ki he huhu faito'o malu'i. 'E malava ke fiema'u ha ngofua mei ha mātu'a tauhi fānau pe ko ha taha lahi makehe kuo fakamafai ka ke toki ma'u 'a e faito'o malu'i COVID-19. 'E lava ke ke fakahā loto mai pē ma'au kapau kuo ke nofo tau'atāina, mali ki ha taha matu'otu'a, pe kuo tu'utu'uni 'e he feitu'u fai'anga huhu malu'i 'oku ke [matu'otu'a kei leka \(uepisaiti 'i he lea faka pālangi pē\)](https://kingcounty.gov/youthvaccine/tongan). Ako lahi ange ki he ngaahi makatu'unga 'o e fakahā loto (consent) 'i he kingcounty.gov/youthvaccine/tongan.
- Tui ha falani nima mutu pe falani 'oku 'ata'atā 'a e nimá koe'uhí ke faingofua hono pelu hake.

'OKU 'I AI HA'O FEHU'I? Sio ki he ngaahi Fehu'i Angamaheni (FAQ) 'i he peesi hoko, pe ko ho'o 'alu ki he kingcounty.gov/covid/vaccine/tongan.

NGAAHI FEHU'I ANGAMAHENI FEKAU'AKI MO E NGAahi HUHU FAITO'O MALU'I:

Ko e huhu 'e fiha te u fiema'u?

Te ke fiema'u 'a e huhu 'e ua mei he faito'o malu'i ko e Pfizer. 'E fakahoko 'a e huhu hono ua 'i he hili ha 'aho 'e 21 pe lahi ai mei he 'aho na'a ke 'uluaki huhu ai. 'Oku fakatupu 'e he 'uluaki huhu 'a hono malu'i ho'o sino mo e sisitemi malu'i mei he COVID-19, pea 'oku fakalahi mo fakakakato leva 'e he huhu hono ua 'a e malu'i ko ia. 'Oku lau kuo kakato 'a ho'o huhu malu'i 'i he hili ha uike 'e 2 mei ho huhu fika ua.

Ko e faito'o malu'i tatau pē eni 'oku ma'u he kakai lalahi?

'Io, ko e faito'o malu'i Pfizer tatau pē eni 'oku ma'u 'e he kakai lalahi. 'E lava 'e he kakai kuo ta'u 18 pe lahi ai 'o ma'u 'a e faito'o malu'i ko e Moderna pe ko e Johnson & Johnson, ka 'oku te'eki ke fakangofua mai ke ngāue'aki ki he tamaiki iiki hifo ai.

Te u ongo'i ha ngaahi palopalema pe puke makehe (side effects)?

'E lava pē ke langa ho uma, mofi, langa 'ulu, pe ongo'i tāvaivaia 'i ha ngaahi 'aho 'i he hili ho huhu malu'i. Ko e ngaahi faka'ilonga angamaheni eni 'oku kamata ke fo'u 'e he sisitemi malu'i ho'o sinó 'a 'ene founa malu'i. 'Oku 'i ai 'a e kakai 'e ni'ihi 'oku 'ikai ke nau ongo'i 'e nautolu ha me'a.

'E malava keu ma'u 'a e COVID-19 mei he huhu malu'i?

'Ikai, 'Oku 'ikai ke 'i ai ha kolonavailasi 'i he faito'o malu'i, pea he'ikai ke ke ma'u 'a e COVID-19 mei ai.

Ko e hā ha me'a te u fai 'i he hili hono fakakakato 'eku huhu malu'i?

'Oku ke malava 'o toe fakahoko ha ngaahi me'a na'e ta'ofi koe'uhi ko e tō mai 'a e mahaki faka'auhá! 'E lava ke ke nofo fakataha 'i loto 'i ha fale mo ha kakai kuo kakato honau huhu malu'i, 'o 'ikai ke tui ha malu'i ki he fofongá pe mask (tukukehe 'a e ngaahi feitu'u fakatokolahi makehe, mo e lotolotonga 'o ha kakai tokolahi). 'E 'ikai fiema'u ke ke tui ha malu'i ki he fofonga 'i tu'a, tukukehe 'a e ngaahi feitu'u 'oku pau ke tokolahi. Fakaongoongo ki he ngaahi fakamatala fakamuimuitaha fekau'aki mo e ngaahi me'a 'e lava ke ek fai 'i he hili ho'o huhu malu'i: LifeAfterVaccine.org (uepisaiti pe peesi 'initaneti 'i he lea faka pālangi pē)

'E lava ke u nofo ta'e tui ha malu'i ki he fofonga mo ha kakai 'oku te'eki huhu malu'i?

'I he hili ho'o huhu malu'i, 'e lava ke ke nofo 'i ha loto fale 'o 'ikai tui ha malu'i ki he fofonga, 'o nofo fakataha mo ha kakai ta'ehuhu malu'i mei ha fāмили 'e taha, kapau 'oku ma'ulalo 'a e faingamālie 'a e COVID-19 ke ne uesia kinautolu (fakatātā 'aki eni, 'oku 'ikai ke 'i ai ha taha 'e 'i ai ha'a ne mahaki tauhi). Kapau 'oku 'i ai ha kakai mei ha fāмили 'e ua pe lahi ai, pe ko ha taha 'oku tu'u lavea ngofua, 'oku tonu ke ke tui ha malu'i 'i ho fofonga, nofo vāmama'o'aki ha fute 'e 6, pea nofo 'i ha feitu'u 'oku fetafeaki 'a e havili pe 'ea (hangē ko tu'a pe ko ha fale 'oku ava honau luva). 'Oku malu'i lelei 'aupito ko e 'e he faito'o malu'i, ka 'oku kei ako mo fakatotolo pē 'a e kau mataotao pe 'e lava 'e he kakai kuo 'osi huhu malu'i 'o tufaki 'a e vailasi ki he ni'i hi 'oku te'eki ke huhu malu'i.

Ko fē ha feitu'u te u 'alu ki ai ke tali ha'a ku ngaahi fehu'i pe fehu'i hoku fāмили fekau'aki mo e faito'o malu'i?

Ko e tokotaha lelei ma'u pē ke ke 'eke ki ai 'a ho'o toketā pe kautaha 'oku nau tokanga'i ho'o mo'ui lelei. 'E lava ke tali ha'o ngaahi fehu'i lahi ange 'i he kingcounty.gov/covid/vaccine/tongan.